

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

JĘZYK POLSKI

Niniejsze przedmiotowe zasady oceniania (PZO) opracowano na podstawie:

- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U.2017.59),
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U.2017.1651).

Przedmiotowe Zasady Oceniania zostały opracowane w oparciu o Wewnętrzne Zasady Oceniania obowiązujące w Zespole Szkół nr 36 im. Marcina Kasprzaka w Warszawie (Statut Szkoły).

CELE PZO

Przedmiotowe ocenianie polega na rozpoznaniu przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych, które wynikają z podstawy programowej, programu nauczania oraz formułowania oceny.

1. Uporządkowanie oraz ujednoczenie zasad i kryteriów oceniania kompetencji uczniów z języka polskiego.
2. Skonkretyzowanie zadań wynikających z podstawy programowej.
3. Umożliwienie nauczycielowi bieżącej kontroli i różnicowania osiągnięć uczniów, tj. stopnia opanowania umiejętności i wiedzy.
4. Informowanie rodziców (prawnych opiekunów) o kierunku rozwoju i postępach dziecka.
5. Dostarczenie uczniom narzędzi samokontroli.
6. Okresowe i roczne określanie poziomu opanowania materiału przez uczniów.

SPRAWDZANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH

A. Zasady sprawdzania i oceniania prac pisemnych

1. Pisemne prace klasowe

- Za pisemną pracę klasową uznaje się pisemną pracę kontrolną Ucznia obejmującą dowolny zakres treści przeprowadzany z całą klasą, pisany przez co najmniej jedną godzinę lekcyjną.
- Prace klasowe są obowiązkowe dla wszystkich Uczniów. Nieobecność Ucznia na pracy klasowej oznaczana jest w dzienniku „nb”.
- Nauczyciel w ciągu dwóch tygodni zobowiązany jest ocenić i udostępnić Uczniom prace pisemne. W przypadku niedyspozycji Nauczyciela bądź ferii termin ten zostaje przesunięty o czas absencji lub okres świąt.
- Pisemne prace klasowe zapowiedziane są z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem poświadczone wpisem w dzienniku elektronicznym.
- Uczeń, który z pracy klasowej otrzymał ocenę niedostateczną ma prawo poprawić ją w ciągu dwóch tygodni od jej otrzymania, w terminie ustalonym z Nauczycielem
- Poprawa oceny z pracy klasowej jest dobrowolna i Uczeń pisze ją tylko raz. Ocena uzyskana z poprawy jest wpisana do dziennika.

- Jeśli podczas pisania pracy klasowej Uczeń korzysta z niedozwolonych pomocy, zakłóca spokój, otrzymuje ocenę niedostateczną i traci szansę jej poprawy.
- Uczeń, który z ważnych, usprawiedliwionych powodów nie pisał pracy klasowej powinien to uczynić w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły w terminie ustalonym z Nauczycielem.
- Uczeń, którego nieobecność na sprawdzianie nie była spowodowana dłuższą chorobą lub ważnymi wypadkami losowymi może pisać lub zostać odpytany z zakresu danego materiału zaraz po powrocie do szkoły lub w terminie ustalonym przez Nauczyciela.

Dla prac pisemnych z punktowanymi odpowiedziami obowiązują następujące kryteria oceniania:

0-39% niedostateczny
 40-59% dopuszczający
 60-75% dostateczny
 76-90% dobry
 91-100% bardzo dobry
 91-100% + zadanie dodatkowe: celujący

Pisemne prace klasowe i domowe - objaśnienia dotyczące kryteriów oceny rozprawki typu maturalnego (poziom podstawowy).

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest udaną próbą rozwiązania problemu. Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) stanowiska i problemu (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu). Sformułowanie stanowiska będącego częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu. Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem. Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne, czy jest szerokie i czy jest pogłębione. Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki. Uzasadnienie pogłębione to uzasadnienie, w którym zdający wnikliwie odniósł się w rozwinięciu do wszystkich elementów polecenia. Uzasadnienie trafne zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu. Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. Uzasadnienie jest szerokie, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu. Uzasadnienie jest wąskie, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury). Uzasadnienie jest częściowe, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne. Wypowiedź argumentacyjna, w której brak uzasadnienia, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki,

a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o niezajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Pisemne prace klasowe i domowe- objaśnienia dotyczące kryteriów oceny interpretacji utworu poetyckiego (poziom podstawowy)

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest niesprzeczna z utworem i czy jest spójna, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym. Koncepcja jest częściowo sprzeczna z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekście. Koncepcja jest całkowicie sprzeczna z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekście. Koncepcja jest spójna, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensory utworu. Koncepcja jest niespójna, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze

sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem). Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem. Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest trafne i czy jest pogłębione. Uzasadnienie trafne zawiera wyłącznie powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy – oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy. Uzasadnienie jest pogłębione, jeśli znajduje potwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się. Uzasadnienie jest niepogłębione, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe. Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycja jest oceniana ze względu na funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest funkcjonalna, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na stosowność. Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada decorum (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne. Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językowa oceniana jest ze względu na liczbę i wagę błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych. Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z

normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduchowiona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

I. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na liczbę błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich wagę (błędy rażące i nierażące). Za błąd rażący uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Kartkówki

- Przez kartkówkę należy rozumieć pisemną formę sprawdzania wiadomości trwającą nie dłużej niż 20 minut
- Kartkówka niezapowiedziana może obejmować materiał z co najwyżej trzech ostatnich lekcji lub znajomości lektury. Kartkówki zapowiedziane mogą objąć większy zakres materiału.
- Kartkówki mogą być zapowiedziane lub niezapowiedziane. Zgłoszenie nieprzygotowania zwalnia z pisania kartkówki niezapowiedzianej.
- Jeśli Uczeń był nieobecny na zapowiedzianej kartkówce lub otrzymał ocenę niedostateczną, poprawia ją w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela.

Wypracowanie klasowe

- Za wypracowanie klasowe uznaje się tworzenie wypowiedzi argumentacyjnej w formie rozprawki lub interpretacji tekstu lirycznego.
- W przypadku stwierdzenia plagiatu Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Uczeń, który z wypracowania klasowego otrzymał ocenę niedostateczną nie poprawia jej.
- Nieobecni Uczniowie piszą tę pracę w wyznaczonym przez Nauczyciela terminie.

Test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem

- Test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem to forma mająca na celu sprawdzenie świadomości językowej Uczniów oraz ich umiejętności z zakresu działań tekstotwórczych .
- Uczeń, który z testu otrzymał ocenę niedostateczną, nie poprawia jej.
- Uczniowie nieobecni piszą test w wyznaczonym przez Nauczyciela terminie.

Pisemne prace domowe

- Pisemna praca domowa to zadanie zlecone Uczniowi do samodzielnego wykonania w czasie pozalekcyjnym.
- Jeśli Uczeń nie wykonał zadanej pracy domowej i nie zgłosił nieprzygotowania otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Przy ocenianiu pisemnej pracy domowej pod uwagę brany jest zarówno aspekt merytoryczny, jak i formalny.
- Ocenie podlega także staranność i samodzielność wykonania.

Wypracowania domowe

- Wypracowania domowe, obejmujące większy zakres materiału, zadawane są z kilkudniowym wyprzedzeniem.
- Nieoddanie wypracowania domowego w wyznaczonym terminie skutkuje wystawieniem oceny niedostatecznej.
- W przypadku stwierdzenia plagiatu Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.

- Uczeń poprawia ocenę niedostateczną z wypracowania domowego w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

B. Zasady oceniania wypowiedzi ustnych

1. Odpowiedź z materiału obejmującego ostatnio realizowane tematy

Niedostateczny - Uczeń nie udziela odpowiedzi na pytania postawione przez nauczyciela, nawet przy jego pomocy.

Dopuszczający - Uczeń udziela odpowiedzi na proste pytania i rozwija (z pomocą nauczyciela) zagadnienia o niewielkim stopniu trudności.

Dostateczny - Uczeń zna i rozumie podstawowe pojęcia z teorii i historii literatury, rozumie czytany tekst, potrafi przy niewielkiej pomocy nauczyciela udzielić odpowiedzi na postawione pytania, tylko częściowo wykazuje się samodzielnością w omawianiu zagadnień.

Dobry - Uczeń spełnia podstawowe wymagania, prawidłowo wykorzystuje poznane pojęcia i terminy, potrafi samodzielnie omówić typowe zagadnienie, prawidłowo posługuje się językiem, wnioskowanie jest logicznie poprawne.

Bardzo dobry - Uczeń samodzielnie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione pytania, samodzielnie omawia zagadnienia problemowe, potrafi stosować poznaną wiedzę w nowych i nietypowych sytuacjach, umie samodzielnie przeprowadzić analizę zagadnienia, bezbłędnie posługuje się językiem, rozpoznaje i omawia konwencje literackie.

Celujący - Uczeń spełnia wymagania konieczne do otrzymania oceny bardzo dobrej oraz samodzielnie rozwija swoje humanistyczne zainteresowania i udziela prawidłowych odpowiedzi na pytania o wysokim stopniu trudności.

2. Wypowiedź ustna typu maturalnego

Wypowiedź ustna typu maturalnego powinna spełniać dwa warunki:

1. być dłuższym monologiem na temat określony w poleceniu;
2. stanowić formalną oraz znaczeniową całość.

Wypowiedź, która nie spełnia obu tych warunków, nie może być uznana za wypowiedź egzaminacyjną. W takim wypadku Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Przy ocenianiu wypowiedzi ustnej typu maturalnego z języka polskiego stosowane są kryteria ustalone przez CKE. Ocena procentowa jest przeliczana na stopnie (oceny) podobnie jak w przypadku prac pisemnych z punktowanymi odpowiedziami.

3. Referat/ elementy retoryki

Wyżej wymienione typy wypowiedzi ustnej będą oceniane zgodnie z kryteriami zastosowanymi przy ocenianiu wypowiedzi ustnej typu maturalnego dotyczącymi meritum, organizacji oraz stylu i języka wypowiedzi monologicznej.

B. Ocenianie innych form jakości i efektów pracy ucznia

Pozostałymi elementami podlegającymi ocenie na lekcjach języka polskiego będą:

- aktywność i zaangażowanie Ucznia na lekcjach;
- recytacje
- praca na lekcji w grupach
- projekt zespołowy lub indywidualny
- inne formy aktywności

Na ocenę ma wpływ rzetelność, sumienność, wytrwałość i systematyczność w zdobywaniu wiedzy oraz indywidualne możliwości ucznia.

C. Wagi przypisywane poszczególnym formom aktywności

Praca klasowa z epoki (test) 5

Praca pisemna (wypracowanie klasowe) 5

Czytanie ze zrozumieniem 3

Kartkówka ze znajomości lektur lub większej partii materiału niż trzy ostatnie lekcje 4

Kartkówka niezapowiedziana 3

Odpowiedź ustna 3

Pisemne prace domowe 1

Aktywność 1

Recytacja 3

Prezentacja multimedialna /praca w grupach 1

Elementy retoryki/referat/projekt 2

1. Praca klasowa z epoki

Przez pracę klasową rozumie się: test sprawdzający znajomość epoki literackiej i/lub znajomość omówionych lektur, wiedzę i umiejętności z zakresu poetyki, wykorzystanie w praktyce wiedzy z nauki o języku, tworzenie samodzielnej wypowiedzi argumentacyjnej.

2. Praca pisemna (wypracowanie klasowe).

Przez pracę pisemną rozumie się tworzenie: samodzielnej wypowiedzi argumentacyjnej (rozprawki), analizy i interpretacji tekstu lub jego fragmentu i/lub esej interpretacyjny.

3. Czytanie ze zrozumieniem.

Test sprawdzający rozumienie tekstu użytkowego na poziomie znaczeń i struktury.

4. Kartkówka.

Jako kartkówkę rozumie się sprawdzenie umiejętności takich jak: streszczenie tekstu lub jego fragmentu, częściową analizę tekstu, parafrazę, umiejętności językowe, odtworzenie wiadomości a także sprawdzenie wiadomości z zakresu teorii literatury .

5. Lektura (kartkówka z treści lub problematyki utworu).

Do tej kategorii należy: kontrola znajomości tekstu literackiego, umiejętności streszczania lektury, charakterystyka bohaterów, określenie problematyki utworu, rozpoznanie konwencji literackiej.

6. Odpowiedź ustna.

Podczas wypowiedzi ustnej ocenia się umiejętność tworzenia własnej wypowiedzi na podstawie znajomości lektury, wiedzy o epoce historycznoliterackiej z użyciem terminów z zakresu teorii literatury.

7. Pisemna praca domowa.

Dopuszcza się następujące formy: samodzielna wypowiedź argumentacyjna (rozprawka), analiza i interpretacja tekstu lub jego fragmentu i/lub esej interpretacyjny, czytanie ze zrozumieniem, recenzja, sprawozdanie, notatka .

8. Aktywność.

Przez aktywność rozumie się: aktywność Ucznia na lekcji, uczestnictwo w kulturze, twórczość artystyczną.

9. Prezentacja multimedialna/ praca w grupach.

Do tej kategorii należą: prezentacja multimedialna, sporządzenie bibliografii, konspekt itp.

10. Elementy retoryki/referat/projekt.

Uczeń: samodzielnie tworzy wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki, publicznie wygłasza przemówienie, przygotowuje i wygłasza referat, opracowuje projekt.

11. Zeszyt przedmiotowy /podręczniki/lektury

Prowadzenie zeszytu jest obowiązkowe. Wymagane są notatki samodzielnie prowadzone przez ucznia podczas zajęć i uzupełniane w domu. W zeszycie powinny znaleźć się także zadania domowe i inne materiały wykorzystywane na zajęciach. Obowiązkiem ucznia jest przynoszenie podręcznika lub tekstu lektur.

Średnia ważona:

Podstawą do wystawiania oceny semestralnej i rocznej będzie średnia ważona otrzymanych w ciągu semestru ocen , którym przyporządkowano wagi.

Zależność oceny semestralnej i rocznej od średniej ważonej pokazuje tabela

Średnia ważona	Ocena śródroczna (semestralna)/roczna
0 – 1,89	1
1,90 – 2,74	2
2,75 – 3,74	3
3,75 – 4,74	4
4,75 – 5,74	5
5,75 – 6	6

• Przy ustalaniu oceny rocznej brana jest pod uwagę średnia ważona uzyskana ze wszystkich ocen bieżących z pierwszego i drugiego semestru. Ostateczną decyzję o ocenie śródrocznej i rocznej podejmuje Nauczyciel, kierując się wynikami uzyskanymi przez Ucznia, całokształtem jego pracy w ciągu roku szkolnego, jego podejściem do przedmiotu oraz wywiązywaniem się z obowiązków na zajęciach, ale ocena śródroczna lub roczna nie może być niższa niż ocena wynikająca z uzyskanego progu punktowego średniej ważonej.

Kryteria oceniania: wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

A. Celujący (6)

Ocenę celującą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej oraz sprawnie posługuje się nimi w trudnych sytuacjach problemowych;
2. szczegółowo zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem trudny tekst literacki i samodzielnie go interpretuje;
4. sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe i wyciąga wnioski;
5. hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór;
6. bezbłędnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym;
7. zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury i je ocenia;
8. samodzielnie dokonuje wnikliwej analizy i interpretacji wskazanego tekstu kultury;
9. zna literaturę dotyczącą sztuki i wydarzeń kulturalnych, stosuje tę wiedzę w różnych sytuacjach problemowych;
10. odnajduje i porównuje dane zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach, samodzielnie je interpretuje;
11. przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
12. sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
13. rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
14. określa funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną, poznawczą, komunikacyjną i społeczną);
15. samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej, stosując zróżnicowane formy wypowiedzi;
16. sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
17. aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy i ich uzasadnienie;
18. odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami, wyciąga wnioski;
19. samodzielnie rozwija swoje zainteresowania;
20. potrafi swoją wiedzę zainteresować innych;
21. aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji i na zajęciach pozaszkolnych.

B. Bardzo dobry (5)

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w różnych sytuacjach problemowych;
2. szczegółowo zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie go interpretuje;
4. sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe i wyciąga wnioski;
5. hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór;
6. sprawnie podaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz jego powiązania z kontekstami: historycznym, filozoficznym i artystycznym;
7. samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji określonego tekstu kultury;
8. odszukuje i porównuje dane zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach, samodzielnie je interpretuje;
9. zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury;

10. samodzielnie ocenia wydarzenia kulturalne;
11. przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
12. sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
13. rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
14. określa funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną, poznawczą, komunikacyjną i społeczną);
15. samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
16. sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
17. aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy;
18. odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami;
19. aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji.

C. Dobry (4)

Ocenę dobrą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma podstawową wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w typowych sytuacjach;
2. dobrze zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i interpretuje go;
4. sprawnie wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe;
5. hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie;
6. rozpoznaje (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) czas powstania wskazanego tekstu kultury oraz określa jego powiązania z kontekstem historycznym;
7. samodzielnie dokonuje analizy wskazanego tekstu kultury;
8. znajduje i porównuje informacje zawarte w różnych (nie tylko pisanych) źródłach;
9. przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji;
10. sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
11. rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
12. określa podstawowe funkcje tekstów (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
13. samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
14. sprawnie redaguje teksty własne i cudze;
15. aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić, w punktach zapisać najważniejsze tezy;
16. odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie.

D. Dostateczny (3)

Ocenę dostateczną otrzymuje Uczeń, który :

1. ma niepełną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej;
2. zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i samodzielnie przeprowadza chociaż fragmentaryczną jego interpretację;
4. wiąże elementarne fakty w łańcuchy przyczynowo - skutkowe;
5. selekcyjnie wybiera podstawowe wydarzenia literackie;
6. przyporządkowuje wcześniej poznany tekst kultury (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej) określonej epoce literackiej;
7. odnajduje najważniejsze informacje zawarte w kilku źródłach pisanych, dokonuje ich wspólnej analizy porównawczej;
8. wykorzystuje znalezione informacje;
9. przeprowadza analizę źródeł informacji;

10. posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
11. dostrzega różne typy błędów językowych;
12. przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
13. redaguje teksty własne i cudze;
14. aktywnie słucha wykładu i potrafi go streścić;
15. odróżnia fakty od opinii.

E. Dopuszczający (2)

Ocenę dopuszczającą otrzymuje Uczeń, który :

1. ma fragmentaryczną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej;
2. pobieżnie zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej;
3. czyta ze zrozumieniem tekst literacki i interpretuje go z pomocą nauczyciela;
4. rozpoznaje podstawowe związki przyczynowo - skutkowe;
5. sytuuje w czasie i przestrzeni tylko najważniejsze wydarzenia literackie;
6. rozpoznaje przybliżony czas powstania wskazanego tekstu kultury na podstawie konwencji, stylu, obyczaju oraz obrazu kultury materialnej;
7. odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisany;
8. wykorzystuje z pomocą nauczyciela znalezione informacje;
9. posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
10. dostrzega niektóre typy błędów językowych;
11. przedstawia przy pomocy nauczyciela wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej;
12. redaguje z pomocą nauczyciela teksty własne;
13. aktywnie słucha wykładu i określa jego tematykę.

F. Niedostateczny (1)

Ocenę niedostateczną otrzymuje Uczeń, który :

1. nie zdobył podstawowych wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej;
2. nie interesuje się przebiegiem zajęć;
3. nie uczestniczy w lekcji;
4. opuszcza prace klasowe;
5. nie przygotowuje zadań domowych;
6. nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego.

Wymagania edukacyjne – zakres podstawowy

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

a) Czytanie i słuchanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie, odróżnia znaczenie realne i etymologiczne) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;

- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte;

- rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu;

- wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście;

- wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia;

- rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe;
- rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję;
- rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź;
- rozpoznaje manipulację językową w tekstach reklamowych, w języku polityków i dziennikarzy.

b) Samokształcenie i docieranie do informacji. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień; selekcionuje ją według wskazanych kryteriów (w zasobach bibliotecznych korzysta zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu);
- korzysta ze słowników i leksykonów, w tym słowników etymologicznych i symboli;
- tworzy przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki;
- sporządza opis bibliograficzny książki, artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu.

c) Świadomość językowa. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- analizuje i definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenie słów;
- zna pojęcie znaku i systemu znaków; uzasadnia, że język jest systemem znaków; rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne, ma świadomość ich różnych funkcji i sposobów interpretacji;
- zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst), dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej (np. różnice między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez Internet);
- rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną);
- wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmian terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny;
- rozpoznaje w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację, rozróżnia jej rodzaje (archaizację, dialektyzację, kolokwializację) i określa funkcje;
- rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, poprawności i stosowności wypowiedzi; rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych;
- odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) Wstępne rozpoznanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;

- określa problematykę utworu;

- rozpoznaje konwencję literacką (stałe pojawianie się danego literackiego rozwiązania w obrębie pewnego historycznie określonego zbioru utworów).

b) Analiza. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje (poznane wcześniej, a ponadto: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje;

- dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki (średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, współczesność);

- analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych;

- rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja);

- porównuje utwory literackie lub ich fragmenty (dostrzega cechy wspólne i różne).

c) Interpretacja. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa kluczowe, wyznaczniki kompozycji);

- wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);

- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich;

- odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.

d) Wartości i wartościowanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu (np. język jasny, prosty, zrozumiały, obrazowy, piękny), jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości (utrwalonych w znaczeniach nazw wartości, takich jak: dobro, prawda, piękno; wiara, nadzieja, miłość; wolność, równość, braterstwo; Bóg, honor, ojczyzna; solidarność, niepodległość, tolerancja);

- dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne;

- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów.

3. Tworzenie wypowiedzi.

a) Mówienie i pisanie. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;
- przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);
- tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);
- publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy, donośność głosu, umiejętność artykulacji);
- stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji, wystrzegając się nieuczciwych zabiegów erystycznych;
- opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy);
- wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt i cytuje).

b) Świadomość językowa. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, czyli:

- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).